

Ilona Rimpilä

11.11..2021

RIKOSASIOIDEN SOVITTELUN NEUVOTTELUKUNNAN ETÄKOKOUSAika **To 11.11.2021 klo 13 - 15**

Paikka Teams / etäkokous

Osallistujat Jäsenet

Pouta Anneli, johtaja, THL, pj.
Kinnunen Aarne, kehittämisneuvos, OM, varapj.
Halme Kimmo, poliisitarkastaja, SM poliisiosasto
Mäenpää Pia, erikoissyyttäjä, Syyttäjälaitos, Itä-Suomen syyttäjäalue
Koivukangas Jaana, kehitysjohtaja, RIKU
Heikkinen Pekka, poliisitarkastaja, POHA
Snellman Tiina, sovittelun esimies, Vantaan sovittelutoimisto
Ikonen Reetta, sovittelutoimiston johtaja, Kymi-Saimaan sovittelutoimisto
Elonheimo Henrik, kehittämisspäälikkö, THL
Rimpilä Ilona, erityisasiantuntija, THL, siht.

Poissa Keinänen Jari, johtaja, STM
Tykkyläinen Juha, käräjätuomari, osaston johtaja, Pohjois-Karjalan käräjäoikeus
Ervasti Kaijus, professori, Itä-Suomen yliopisto
Uotinen Sami, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

1. Kokouksen avaus

Ei kommentteja edellisen kokouksen pöytäkirjaan. Pöytäkirja hyväksytään ja se julkaistaan täällä:
<https://thl.fi/fi/palvelut-ja-asiointi/valtion-sosiaali-ja-terveydenhuollon-erityispalvelut/rikos-ja-riita-asioiden-sovittelu/sovittelun-johtaminen-ohjaus-ja-valvonta/rikossovittelun-neuvottelukunnan-poytakirjat>

2. Sovittelun siirtohanke

Aarne Kinnunen kertoi viimeisimmät kuulumiset siirtosuunnittelusta oikeusministeriön osalta.

Tässä vaiheessa toivotaan, että siirtoesitys saadaan valtion budjettikehyksiin. Valtion budjettiin tullaan esittämään 1,5milj lisärahaa siirtoon liittyen. Kustannuslaskelmat on tehtävä jo tässä vaiheessa suhteellisen kattavasti. Toivotaan, että budjetti vielä tarkentuu oikeusministeriössä sekä valtionvarainministeriössä. Koska valtion taloudellinen tilanne on vaikea, siirto on pystyttävä perustelemaan tuottavuushankkeeksi.

Mikäli kehysneuvottelu ja lisärahoitusesitys ei tuota tulosta, esitetään, että siirrosta saadaan vahvat kirjaukset seuraavaan hallitusohjelmaan 2023. Tässäkin tapauksessa siirto voisi realisoitua aikataulun mukaisesti 2024.

Kinnunen jatkoi, että sovittelu- ja oikeusapupalveluille järjestetty virtuaalinen yhteistyöpäivä 17.9.2021 oli onnistunut. Erityisesti oikeusavun puolelta siirtosuunnitelma on saanut avoimen vastaanoton. Sovittelun puolelta suunnitelmaa kohtaan on esitetty myös kritiikkiä. Oikeusministeriössä on parhaillaan Oikeusapu- ja edunvalvontaviraston muodostamisprosessi kesken eikä sen perustamisesta ole vielä päätöstä.

Yhteistyötapaamisten keskusteluissa pidetään koko ajan sovittelun ja oikeusavun eroa pinnalla, ja tuodaan esiin, että esteellisyyskysymykset on otettava vakavasti. Palvelujen saavutettavuus tulisi olemaan edelleen hyvä, koska myös oikeusaputoimistojen rakenne on koko maan kattava. Sovittelun autonomia ja itsenäisyys tulisi kuitenkin turvata.

Henrik Elonheimo esitteli myös yhteistyöpäivän 17.9.2021 antia pienryhmiltä kerätyn aineiston (Howspace) pohjalta. Aineiston tarkastelun myötä hän vahvistaa, että sovittelutoimijoilla on huoli toiminnan pysymisestä laadukkaana ja saavutettavana. Myös yksityiskohdat (etenkin esteellisyys- ja tilakysymykset) mietityttävät ja oikeusapuintegraatio ei edelleenkään saa varauksetonta kannatusta.

Elonheimo nostaa esiin myös sen, että suhteellisen pitkän siirtymäkauden osalta on suunniteltava, miten sovittelun kehittämistyötä viedään sen aikana eteenpäin. Neuvottelukunnan järjestämä, toinen yhteistyöpäivä järjestetään 16.11.2021. Sen tarkoitus on jatkaa muutosjohtamisen projektia. Ohjelma on väljempi ja alustukset lyhyempiä – päivässä tarjotaan toiveiden mukaan tilaa enemmän vapaamuotoiselle keskustelulle.

Tiina Snellman tiedusteli, mitä neuvottelukunnan lausunnolle kuuluu. Elonheimo on päivittänyt lausuntoa 9.9.2021 neuvottelukunnan kokouksen jälkeen kommenttien perusteella ja toimittanut sen oikeusministeriöön. Kinnunen vahvisti, että lausunto otetaan jatkovalmistelussa huomioon.

Pekka Heikkinen kysyi, miten vastataan siirtohankkeeseen ja siirtosuunnitteluun liittyen medialle. Esitetty, että todetaan asian olevan valmisteilla ja että 2024 vuoden alkuun tähdätään.

Anneli Pouta kysyi, miten sovittelun säädöspohjan täsmennystarpeet tulisi huomioida siirtokontekstissa. Mitä neuvottelukunta katsoo, pitäisikö niitä viedä eteenpäin vielä STM:n kanssa? Tärkeät asiat eivät saa hänen mukaansa jäädä roikkumaan siirtymäkauden ajaksi. Pouta kertoi, että tätä asiaa pyritään edistämään STM:n kanssa nyt ja informoidaan asian etenemisestä neuvottelukuntaa.

Elonheimo kertoo, että lakimuutoksesta on valmisteltu pohjateksti aiemmin. Tämä on sittemmin laitettu odottamaan. Muutaman sovittelualueen yhdistyminen, tutkimuslupa-asioihin liittyvät lisäykset ja rahanjako ovat keskeiset muutokset, ja ylipäättään muutostarpeet ovat teknisluonteisia.

3. Sovittelun viestintäryhmä

THL:n vetämä viestintäryhmä on edennyt tehtävässään. Nyt tekeillä on sovittelupalveluille kuvapankki. Kuvauspäivä on sovittu joulukuulle, ja keväälle on tulossa toinen päivä. Myös sovittelun esitteitä uudistetaan THL:n uuden ilmeen mukaiseksi.

THL-blogin kirjoittaminen on työn alla. Rimpilä ja Elonheimo valmistelevat blogia, joka käsittelee lähisuhdeväkivallan sovittelun kehittämistyötä ja erityisesti hyvän käytännön kuvauksen päivittämistä.

Viestintäryhmässä on perustettu myös alajaosto, jonka tehtävä on käsitellä käsikirjoittaa sovittelun ammattihenkilöstön ja vapaaehtoisten työtä kuvaavat esittelyvideot. Työryhmä kuulee työn etenemisestä alkuvuoden kokouksessaan.

Elonheimo kertoo samalla viestintään liittyen, että Yle tekee juttua lähisuhdeväkivallan sovittelun kehittämisestä. Toimittaja haastatteli Elonheimoa ja Rimpilää. Juttu on tulossa Hyvin sanottu -hankkeeseen, ja jutun tiimoilta halutaan luoda monimuotoisempaa kuvaa lähisuhdeväkivallan sovittelusta.

Jaana Koivukangas kertoo, että häntä on myös pyydetty antamaan haastattelua samaan asiaan. Heidän kauttaan on pyydetty hyviä ja huonoja kokemuksia omaavia asiakkaita kommentoimaan aiheita. Edustavat jutussa uhrijärjestöä. Tiina Snellman kertoo, että myös heiltä on kysely asiakkaita mukaan haastatteluun, osallistavat kuitenkin vain yhden sovittelijan sekä tuovat esiin anonymisoidun lähisuhdesovittelutapauksen.

4. Sovittelun toimintasuunnitelma 2022

Neuvottelukunnan sääntömääräiset kokoukset kuuluvat toimintasuunnitelmaan. Muuten Elonheimo ja Rimpilä peräänkuuluttivat keskustelua siitä, minkälainen toiminta katsotaan tarpeelliseksi ja tervetulleeksi näiden kokousten lisäksi.

Pouta avasi keskustelun. Lähtäpaamiset tulevat onnistumaan jatkossa, mutta onko jäsenillä toiveita muusta toiminnasta. Reetta Ikonen toivoi, että neuvottelukuntalaisilla olisi tilaisuus keskustella vapaasti sovitteluun liittyvistä teemoista. Siihen tarvittaisiin muutaman päivän tapaaminen esimerkiksi syksyllä. Kinnunen puolestaan toivoi, että neuvottelukunta olisi siirtohankkeeseen liittyen aktiivisesti mukana. Se olisi hyvä näkyä toimintasuunnitelman tasolla. Poudan mukaan tämä on tärkeä näkökulma ja oivallinen mahdollisuus.

Koivukangas ehdotti, että rikosmuseossa käynti voisi olla hyvä ajatus. Edellinen museokäynti peruttiin koronan takia. Elonheimon mukaan yksi mahdollisuus voisi myös olla vierailu oikeusaputoimistoissa, jossa voitaisiin tutustua näiden toimintaan ja tiloihin. Ikonen toivoi, että neuvottelukunta ottaisi rahanjakokysymyksen ja siihen liittyvän lakimuutoksen substanssiteemaksi ensi vuonna.

Pouta ehdottaa, että Elonheimo ja Rimpilä listaavat nämä aiheet, tapaamisfrekvenssin sekä vierailut suunnitelman muotoon. Suunnitelma lähetetään kommenteille neuvottelukunnalle.

5. Muut asiat

Rimpilä laatii kyselyn vuoden 2022 kokousajankohdista. Toiveissa kokoukset kevään alkuun (Teams), kevään loppuun (läsnä), syksyn alkuun 2 päiväinen tapaaminen ja mahdollinen vierailu, syksyn loppuun (Teams). Kysely toimitetaan jäsenille sähköpostitse.

Snellman kysyi, onko Matti Tolvasen kanssa vielä puhuttu suostumusasiasta (josta keskusteltu 9.9.2021 neuvottelukunnan kokouksessa). Piia Mäenpää kertoo, ettei asia ei ole vielä edennyt. Laittaa asiasta sähköpostilla tietoa.

Koivukangas kertoi, että 11.-12.2.2022 on RIKU:n valtakunnallinen seminaari Helsingissä. Hyviä puhujia mukana.

Elonheimo mainitsi vielä SUSTIMA -hankkeesta, jonka kautta on jatkettu muutamalla kuukaudella. Sovittelutoimistojen henkilöstölle ja vapaaehtoisille on tehty syksyllä 2021 kysely ja vastauksia on tullut paljon. Tutkimusraportti on luvassa maaliskuussa 2022.